

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова експертної комісії

А.А. Мазаракі
А.А. Мазаракі

21 2021 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра

галузь знань
спеціальність
освітні програми

05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Міжнародна економіка»,
«Економіка бізнесу»,
«Економіка торгівлі»,
«Економіка галузевих ринків»,
«Цифрова економіка»

Київ 2021

ВСТУП

Програма вступного випробування з фахових дисциплін за спеціальністю 051 «Економіка» для здобуття освітнього ступеня бакалавра підготовлена на основі освітньої програми, є науково-методичним документом, який забезпечує комплексний підхід до оцінки рівня теоретичної та практичної підготовки вступників до професійної діяльності.

Мета вступного випробування – визначити обсяг та рівень теоретичних знань, практичних навичок та вмінь з профільних дисциплін, здобутими за час навчання на освітньому ступені «молодший спеціаліст» («молодший бакалавр»).

Завдання вступного випробування – перевірити теоретичні знання вступників, їх уміння логічно мислити та вирішувати проблемні ситуації, оцінювання результатів (компетенцій) навчання вступників.

Вступне випробування проводять у формі письмового тестування.

Програма вступного випробування містить такі розділи:

1. Економічна теорія.
2. Фінанси, гроші та кредит.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет та функції економічної теорії. Економічні закони, принципи і категорії. Методи пізнання економічних процесів і явищ.

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу. Економічна система, її сутність, основні структурні елементи та типи.

Власність як економічна категорія. Типи, форми і види власності.

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства. Форми організації суспільного виробництва. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок.

Товар та його властивості. Специфіка послуги як товару. Інформація як товар.

Поняття ринку та його сучасне трактування. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Елементи ринкової інфраструктури.

Ринковий механізм та його елементи. Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Крива попиту. Еластичність попиту. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Еластичність пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Сутність ціни. Види цін.

Сутність конкуренції. Функції конкуренції. Форми конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Монополія та типи монополізації. Види монополій. Конкурентна політика і антимонопольне регулювання.

Суть підприємництва та умови його існування. Організаційно-правові форми підприємств.

Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Обіговий капітал.

Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати.

Прибуток: сутність, види. Рентабельність. Норма рентабельності. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Товарна біржа, торговельні дома, ярмарки, виставки, аукціони: порівняльна характеристика.

Кредит як форма руху позичкового капіталу. Суть та функції кредиту. Форми кредиту. Банківська система як інфраструктурний елемент економіки. Банки, їх види та функції.

Доходи, їх види та джерела формування. Номінальні та реальні доходи.

Заробітна плата: сутність, форми, види.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний дохід. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Чистий національний продукт та чистий національний дохід. Індекс цін та дефлятор.

Сутність сукупного попиту та його структура. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Сукупна пропозиція. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупну пропозицію.

Взаємозв'язок сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний обсяг виробництва.

Циклічність як об'єктивна закономірність економічного розвитку. Економічне зростання, його типи та рушійні сили.

Інфляція, її сутність, причини та види. Інфляція попиту та інфляція витрат. Стагфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Зайнятість та відтворення робочої сили. Безробіття, сутність, причини виникнення та його види. Закон Оукена.

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Фінансова система. Державний бюджет. Податки. Функції податків. Класифікація податків. Крива Лаффера.

Сутність та етапи становлення світового господарства. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Головні інтеграційні угруповання світу. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Структура світового ринку.

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми та шляхи їх розв'язання. Сучасні глобальні проблеми.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Історичні аспекти виникнення та розвитку фінансів. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Функції фінансів, їх сутність. Фінансові ресурси. Фінансова система, принципи побудови та її складові. Фінансова політика. Фінансовий механізм.

Бюджетна система України, її сутність, етапи становлення. Види бюджетів в Україні. Зведений бюджет, його призначення, види. Принципи бюджетної системи. Бюджетна класифікація: її значення та складові. Склад бюджетного законодавства. Державні доходи, їх економічне значення та джерела формування. Система державних доходів. Класифікація державних доходів. Принципи організації державних видатків. Система державних видатків та її складові. Бюджетний дефіцит, його види. Державний борг, його складові. Бюджетна політика.

Суть, призначення та необхідність податків. Ознаки та функції податків. Класифікація податків. Елементи податку та їх характеристика. Податкова система держави: суть, структура та принципи побудови.

Державні цільові фонди: сутність та класифікація. Фінансові ресурси державних цільових фондів, їх зміст, джерела формування та напрями використання.

Поняття, призначення та функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Державний борг, його поняття, причини виникнення, наслідки зростання, види та форми.

Місцеві фінанси: суть, об'єктивні передумови виникнення, специфічні ознаки та функції. Поняття системи місцевих фінансів, принципи її побудови, структурні елементи та особливості функціонування.

Фінанси домогосподарств, їх зміст, значення та функції. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств.

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Функції фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків.

Економічна природа та функції страхування. Принципи страхування, їх сутність. Класифікація страхування. Страховий ринок.

Міжнародні фінанси: поняття, функції, місце та роль у сучасній світовій економічній системі. Світовий фінансовий ринок, його призначення, характерні ознаки та функції.

Походження грошей. Концепції походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей. Вартість грошей.

Економічна основа сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Обмінний оборот. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот. Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот.

Грошові потоки та критерії їх класифікації. Види грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Грошовий мультиплікатор.

Суть грошового ринку. Структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Попит на гроші. Пропозиція грошей.

Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Елементи грошової системи та їх характеристика. Склад грошової системи. Валютна система. Біметалізм. Монеметалізм. Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природнього (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті та закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери. Центральний банк. Методи та інструменти регулювання грошової системи.

Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції. Інфляція та дефляція. Основні форми інфляції. Методи регулювання інфляції.

Грошові реформи. Основні методи стабілізації валют. Основні моделі грошових реформ.

Суть та види валютних відносин. Види валюти. Валютний ринок. Валютні операції. Котирування валют. Валютний курс. Валютне регулювання. Механізм регулювання валютного курсу.

Еволюція кредитних відносин. Сутність та функції кредиту. Економічні межі кредиту. Форми та види кредиту. Суть і функції позикового відсотка. Використання позикового відсотка.

Сутність фінансового посередництва. Види фінансового посередництва.

Суть, призначення та класифікація банків. Основні показники діяльності банків. Загальна характеристика банківських операцій.

Функції центрального банку. Грошово-кредитна політика центрального банку. Основні типи грошово-кредитної політики.

Загальна характеристика міжнародних фінансово-кредитних установ. Цілі створення і особливості функціонування МВФ і Світового банку. Європейський інвестиційний банк. Європейський банк реконструкції і розвитку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Гроші та кредит: підручник / П.Г. Ільчук, О.О. Коць, І.Ю. Кондрат, Н.Б. Ярошевич. – Львів: Видавець ПП Сорока Т.Б., 2016. – 412 с.
8. Економічна теорія: підручник / Київ. нац. торг.-екон. ун-т; [В.Д. Лагутін та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.Д. Лагутіна. - Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 607 с.
9. Економічна теорія: навч. посіб. / [Н.П. Мацелюх та ін.]; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2019. – 477 с.
10. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с.
11. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник/ Н.О. Шпак, Н.Б. Ярошевич, О.Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань вступників на фаховому вступному випробуванні для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

1. Загальні положення:

Мета фахового вступного випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми фахового вступного випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Виконуючи тестове завдання, вступнику слід обрати одну правильну відповідь.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Вступники, які отримали менше 100 балів, до наступних випробовувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.